

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: אייזנשטיין	שם פרטי: יבגניה

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: אייזנברג	בלועזית Izenberg	שם נעורים: אייזנברג
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: יבגניה	בלועזית Ivgenia	מין: ז / י
מקום לידה (ישוב, מחוז): רצ'יצה מחוז גומל	בלועזית Rechitsa	ארץ לידה: בלארוס
שם פרטי של האב: יצחק אלי - בן שלמה	שם פרטי ושם נעורים של האם: רבקה - בת בנימין קנטרוביץ	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מגורים קבוע לפני המלחמה: רצ'יצה	בלועזית Rechitsa	ארץ המגורים: בלארוס
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רצ'יצה, כפר סווישובקה ליד פנזה, יער ליד צ'אדייבקה האם היית בגטאות? אילו ומתי?		
האם היית במחנות? אילו ומתי?		
מקום השחרור: צ'אדייבקה	תאריך השחרור:	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?	לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)?	
מקומות/מחנות בדרך לארץ:	שנת עליה: 1992	שם האנייה (אם עלה בדרך הים):

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

גרנו בעיר רציצה. אני הייתי הצעירה מבין 3 בנות, אחותי אלאונורה נולדה בשנת 1933 ואחותי הגדולה, נעמי, ילידת 1923. אמא נולדה בשנת 1897 ועבדה ברוקחות. אבא נולד בשנת 1891 והיה רופא מומחה לדרכי נשימה. הוא היה איש משכיל מאד. הוא ידע יידיש ועברית ואפילו היה מתכתב עם אביו בשפה העברית, אבל הוא היה מיואש מגורל העם היהודי. הוא אמר בצער שנגזר עלינו להתבולל. לכן, הוא לא לימד אותנו הבנות את השפות הללו. אבא ואמא היו משוחחים ביניהם ביידיש כשפה סודית עד שאנחנו הבנות למדנו גרמנית בבית הספר והתחלנו להבין אותם.

ביוני 1941 אחותי נעמי היתה בת 18 וסיימה כיתה י"ב. כמו רובם של בני גילה היא חגגה בנשף גדול של סיום הלימודים בתאריך 20 ביוני. פחות מיומיים לאחר מכן פרצה המלחמה. עשרות אלפי בני נוער בכל רחבי ברית המועצות חגגו ושמוחו באותו יום, וכבר למחרת הלכו להסתפר בתספורת צבאית ויצאו אל שדה הקרב.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביונדראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

כשפרצה המלחמה הייתי בת 6. בשבועות הראשונים אנשים חשבו שהמלחמה לא תימשך הרבה זמן ותסתיים בתוך חודש. הרשויות הציעו לכל המעוניין אפשרות לעבור למקום אחר עד סיום המלחמה. רוב האנשים היו רגועים ולא רצו לעבור אבל אמא שלי מאד פחדה מהמלחמה ודחפה אותנו לברוח. היציאה הראשונה מרציצה היתה מסודרת ומאורגנת. ארזנו ולקחנו את התעודות והמסמכים שלנו ויצאנו בשיט על מעבורת (ספינה ללא גג) לאורך נהר דנייפר. אחרי יום של הפלגה הגענו למקום שנקרא לוייב. כשהגענו לשם הודיעו לנו שהמלחמה נגמרה. אמרו שהגרמנים גורשו ואפשר לחזור הביתה וכך עשינו. אחרי שחזרנו לרציצה המצב החל להחמיר מאד. החזית התקרבה במהירות והמוצרים הבסיסיים בעיר אזלו. לא היה אפילו לחם. השמים התמלאו במטוסי הפצצה גרמניים, הם עדיין לא הפציצו אבל זה היה מאד מפחיד. הגיעו שמועות שהגרמנים כבשו את העיר מינסק והגיעו אלינו פצועים מהמלחמה. הפצועים רוכזו ברציצה במטרה לפנות אותם מהחזית בספינות על נהר דנייפר. באותו זמן היתה כבר ממש פניקה בעיר. היה מצב ממש מטורף, אנשים נלחמו זה בזה כדי להגיע אל ספינות הפינוי והיו אנשים שקפצו למים כדי לנסות להגיע בשחיה אל הספינות.

אבא שלי היה בן 50 באותו זמן ולכן הוא לא גויס לצבא, זה היה המזל הגדול שלנו. מינו אותו להיות רופא מלווה באחת מספינות הפצועים. הספינות היו מלאות עד אפס מקום ואנשי הצוות יכלו לקחת איתם את המשפחה הקרובה בלבד. לא יכולנו לקחת איתנו את הדודה שלנו, היא נשארה בעיר והצליחה איכשהו לברוח מאוחר יותר. מחוסר מקום, הרשו לנו לקחת איתנו רק את הדברים הבסיסיים ביותר ולקחנו איתנו מזוודה אחת בלבד ובתוכה היו בגדים לכל בני המשפחה וזהו.

אחותי הגדולה לא רצתה לנסוע איתנו, היא רצתה להשאר בעיר ולהצטרף לפרטיזנים. היה קשה מאד לשכנע אותה. אמא בכתה ותלשה את השערות עד שבסוף נעמי הסכימה לבוא איתנו. שטנו במשך 11 ימים עד שהגענו לקייב ולאורך כל הזמן היינו תחת הפצצות של הגרמנים, זו היתה הפלגה קשה מאד. שמו אותנו, המשפחות, באזור הכניסה לספינה כי בטן האניה היתה מלאה בפצועים. לא היו בספינה משככי כאבים וביקשו מהילדים הקטנים שהיו על הספינה להופיע לפני הפצועים כדי לעודד ולשמח אותם. אני זוכרת שהטנקיסטים היו במצב הכי גרוע, הם היו שרופים וממש אי אפשר היה להסתכל עליהם. הייתי עוצמת את העיניים כשעברתי לידם. כשהגענו לקייב שיכנו את הפצועים במבנה בית ספר שהפך לבית חולים שדה ואנחנו הצלחנו לעלות על רכבת פליטים שיצאה לכיוון העיר בריאנסק. אחרי כמה ימים נודע לנו שקייב נכבשה. כולנו הצטערנו על הפצועים, הם הצליחו לשרוד עד קייב ובסוף נפלו בידי הגרמנים.

גם הנסיעה ברכבת היתה קשה, זו היתה רכבת משא מלאה בפליטים ולא היו בה מקומות ישיבה ולא שירותים, שום תנאים בסיסיים. הגרמנים הפציצו לאורך כל הדרך, בכל פעם שהיו הפצצות הרכבת היתה נעצרת וכולם היו רצים להתחבא בתחתית הסוללה של פסי הרכבת. אף פעם לא ידענו כמה זמן תימשך העצירה והיינו צריכים לקפוץ בחזרה ברגע שהרכבת התחילה לנסוע. הרבה פעמים הנסיעה התחילה ללא שום התראה והיו רבים, במיוחד ילדים, שלא הספיקו לעלות. אמא היתה ממש בלחץ, היא כל הזמן החזיקה אותנו, את שתי הבנות הקטנות כדי שנצליח לעלות על הרכבת בזמן. לאורך הדרך היו מגיעים אנשים מהסביבה אל הרכבת ומביאים לנו מצרכים שונים כדי לעזור לנו. באחת העצירות אחותי הגדולה הלכה לקנות אוכל ולא הספיקה לחזור בזמן והרכבת כבר התחילה לנסוע בלעדיה. אמא שלי בכתה וצעקה כל כך הרבה עד שמישהו הפעיל מנגנון חרום, הרכבת נעצרה ואחותי הצליחה להצטרף אלינו. הרכבת זחלה באיטיות כזאת במשך כמעט שבועיים עד שהגענו לתחנת "רציסבו". אנשי המקום התייחסו אלינו בצורה הגרועה ביותר. לא רק שהם לא עזרו לנו כמו האנשים שהיו בדרך, הם ניצלו את המצוקה שלנו ויצאנו משם כמעט ערומים. נאלצנו להחליף חולצה טובה וחמה תמורת בצל ואת החליפה של אבא מסרנו תמורת חצי לחם. ברציסבו נתנו לנו הפניה לעבודה באזור העיר פנזה. אבא קיבל עבודה בבית החולים בכפר סווישובקה וגרנו שם קרוב לשנה. ביוני 1942 העבירו את אבא לעבודה בתחום ההתמחות שלו בבית חולים צבאי לפצועים חולי שחפת. רובם של חולי השחפת היו מאזור אסיה, הם חלו בשחפת יותר מכולם. בית החולים היה בתוך יער במרחק 5 ק"מ מתחנת הרכבת של

העיר צ'אדייבקה. זה היה יער מדהים ממש בעומק רוסיה עם עצי אורן ענקיים ואויר צח מאד, שהתאים לחולי שחפת. שם שיכנו אותנו בבתי קיץ שהיו בהם מיטות בית חולים ומצעים. בזמן המעבר גנבו מאיתנו את המזוודה היחידה שהיתה לנו ונשארנו ממש בחוסר כל. באותה תקופה כולם היו מגויסים למאמץ המלחמתי, מי שלא גויס לצבא עבד עבודת פרך מסביב לשעון למען צרכי המלחמה. גם אחותי הגדולה נשלחה לעבודה זמן קצר לאחר שהגענו אל היער. היא נסעה למפעל של התעשייה הצבאית ועבדה עם כימיקלים מסוכנים, היא כמעט מתה מהחומרים הללו אבל היא נשארה שם עד לסוף המלחמה. בחורף היה קור אימים. מרוב קור אי אפשר היה לחמם את הצריף לגמרי, החום היה מתרכז באויר אבל הרצפה נשארה קפואה וכל הזמן היתה שכבת קרח על הרצפה ואי אפשר היה לדרוך עליה מרוב קור. אני הייתי כל הזמן חולה. אלאונורה ואני נשארנו בבית, בהתחלה לא היו לנו בגדים ולא יכולנו ללכת לבית הספר. היה מורה שהסתובב ותמורת פת לחם עבר מבית לבית כדי ללמד את הילדים. אחרי שנה, כשהייתי בת 9, התחלתי ללמוד בכיתה ב' בבית הספר. היינו יוצאות מהבית מוקדם בבוקר והולכות בתוך היער מרחק של 5 ק"מ עד לבית הספר. בבית הספר היתה רק כיתה אחת עם ארבעה שולחנות. הילדים של כתה א' ישבו בשני שולחנות ולמדו וילדי כיתה ג' ישבו בשני השולחנות האחרים. הלימודים נערכו במשמרות וכשהגיעה שעת הצהריים הם יצאו מהכיתה ונכנסו הילדים האחרים - שני שולחנות לילדי כיתה ב' ושני שולחנות לילדי כיתה ד'. ובלילה שוב הלכנו ברגל 5 ק"מ עד שהגענו הביתה. אכלנו במטבח הציבורי של אנשי הצוות לחם ונזיד עדשים כל יום. הלחם היה דומה לחימר והרגשתי כאילו שיש בו קוצים ששורטים את הגרון ועד היום אני שונאת נזיד עדשים כי זה מה שאכלנו כל הזמן. חוץ מזה אכלנו פירות ופטריות מהיער. בעקבות ההסכם בין בנות הברית היינו מקבלים בנוסף לזה פעם בחודש חבילות מזון מאמריקה. אני זוכרת שהיו בחבילות הללו ביצים מוקפאות. למרות הכל היינו מאושרים כי היה לנו מזל ונשארנו בחיים. הרבה מאד קרובי משפחה של אבא ושל אמא לא זכו לכך, הם נשאר תחת הכיבוש הגרמני ונהרגו.

אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

אבי כאב מאד את אובדן בני המשפחה מפינסק שנשארו שם ונהרגו ולא הסכים לחזור לשם אחרי המלחמה. לכן נשארנו בצ'אדייבקה. אני ואחותי סיימנו שם את בית הספר ונסענו ללמוד בבית הספר לרפואה בסרטוב. בשנת 1962 התחתנתי עם יבגני אייזנשטיין ועברנו לגור בעיר פנזה. אבי נפטר בשנת 1963, שנה לאחר מכן נולד הבן שלנו וקראנו לו "אליהו" על שמו. בשנת 1969 נולדה הבת שלנו חוה. אמי נפטרה בשנת 1987 בדיוק בגיל 90. בתנו חוה התחתנה בשנת 1991 ועלתה לארץ ישראל. אנחנו עלינו עם אליהו בשנת 1992.

נא ספרי על חיך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

היום גם אחותי הגדולה, נעמי, נמצאת בארץ וגרה בכרמיאל, אלאונורה נשארה ברוסיה. אנחנו גרים בקרית ארבע וכאן גרים גם הילדים שלנו. חוה מנהלת כאן את מרכז המוסיקה ויש לה שלושה ילדים. אליהו נוסע כל יום לעבודה בהייטק בהרצליה, אבל מעדיף לגדל את שתי בנותיו בקרית ארבע.

ראיון: תפארת בשארי
קרית ארבע. יולי 2012

עריכה: קרן אלמוג